

SLOVO

ČSR - Čo Sa Robilo - Čo Sa Robí

Michal Jokel, Lucia Panáčková

*premiéra 12.7. 2018 o 20:00
v Považskej knižnici v Považskej Bystrici*

HRAJÚ:

Móric Augustus Beňovský (MAB): Jojo Vanko

Adam, subjekt 1 (SUB1): Šimon Pekár

Eva, asistentka (ASI): Eliška Panáčková

Lekárka: Andrea Smolková

RÉŽIA:

Lucia Panáčková

*hra o potrebnosti správneho výberu slov, ktorú determinuje nielen obdobie,
ale aj spoločnosť, blízke okolie a vnútorná potreba*

MAB: (*vážne a distingvovane, zozadu*) Na počiatku bolo slovo. A okrem neho veľké nič. Bezbrehočira prázdnota. Adam a Eva. Nahota. Na počiatku bolo slovo.

DAV: Slovo.

MAB: Koľko sa už o slove napísalo.

DAV: Slovo.

MAB: Koľko sa už o slove povedalo.

DAV: Slovo.

MAB: Koľkokrát sa už slovo povedalo.

DAV: Slová, slová, slová, slová,...

MAB: Sme na počiatku. Novej veci. Sme noví Adamovia a nové Evy. Alebo len pokračujeme v tom, čo prirodzene prichádza? Alebo ničime? Slovo, slová. Slovom.

DAV: Čo sa robilo?

MAB: Čo sa robilo? So slovom.

DAV: Čo sa robí?

MAB: Čo sa robí? So slovom.

DAV: Čo sa stane s naším slovom? Ako využívame naše slovo? Vážime si slovo?

DAV: SLOVO.

MAB: Móric August Beňovský. Teší ma. Dámy. Je mi potešením.

DAV: Slovo. Slovo. Slovo. Slovo.

MAB: (*vyrúši ho ozvena; chodí pomedzi ľudí a mrmle si*) Slovo. Obyčajné slovo. Čo sa so slovom robilo. Čo sa so slovom robí. Čo ďalej. Áno, takto ďalej. Slovo. (*zmena v postoji a hlase – rázne, akoby si práve niečo uvedomil*) V slove je moc! (už seabedome a autoritatívne) Sme na počiatku. Ako Adam a Eva. Treba sa rozhodnúť. A keďže na počiatku bolo slovo a to slovo bolo u Boha a to slovo bol Boh a hlavné slovo tu mám teraz ja, mal by som aj ja mať poruke svojho Adama a svoju Evu.

SUB1: Adam.

ASI: Eva.

MAB: Príde Adam, potom Eva, vezmú jablko a raj končí. Ale čo ak by tam bol iný Adam a iná Eva? (*prestrih emócií*) Začali sme a hneď sme pri konci. Zčať na konci, to je akoo (*zadumane*) akoo... zobudiť sa ešte predtým než idete spať. Alebo:

ASI: (*zasnene*) zamilovať sa na prvý pohľad. Skôr než sa stihnete spoznať ...

MAB: (*ironicky*) tomu, moja drahá, sa vraví začať z nesprávneho konca. (*dôraz na slovo nesprávneho*)

SUB1: (*s nadhľadom*) Radšej začať z nesprávneho konca ako skončiť hneď na správnom začiatku.

MAB: (*osopí sa na SUB1*) Hovorili ste niččo ?

SUB1: (*kokce*) Nič, len že by ste mali skončiť – teda myslím skončiť akože začať, teda začať na konci, od konca na začiatok, ako ste vraveli na začiatku, že ste začali od konca, ešte predtým než ste skončili.

MAB: (*pozerá sa na SUB1 povrchne*) A to sme ešte ani nezačali. (*otočí sa smerom k publiku*) Dámy a páni. Tak to bolo všetko, dúfam, že sa vám čas strávený s nami páčil. Ďakujem vám za vašu pozornosť a prídte aj nabudúce. Ďakujem. (*Klania sa. ASI a SUB1 zostávajú stát a nechápu.*) Tak, keď už máme koniec úspešne za sebou, môžeme sa vrátiť späť na začiatok. Keď už vieme, ako to na konci dopadlo s Evou a Adamom, je na čase zistiť, aké bude vaše rozhodnutie. Čo si zvolíte vy. Aké slovo. Koniec koncov koniec konca je vlastne začiatkom. Ako som už spomenul, moje meno je Móric August Beňovský. Som potomkom svojho predka, známeho dobrodruha, cestovateľa, objaviteľa, kolonizátora, spisovateľa, kráľa Madagaskaru, plukovníka francúzskej armády, veliteľa poľskej armády a rakúskeho vojaka, ktorého tu nechcem vzhľadom na krátkosť času obšírne predstavovať, iste viete, o kom je reč, no bol to prvý Európan, ktorý sa plavil v severnom Pacifiku – preskúmal západné pobrežie Aljašky medzi ústím Yukonu a Kuskokwinu, pričom sa plavil pozdĺž ostrova Unimak a jeho cesta do Macaa bola prvá známa cesta zo severozápadného pobrežia Ameriky na juhovýchodné pobrežie Ázie, bol to prvý Slováč, ktorý navštívil štyri kontinenty (Európa, Ázia, Afrika, Amerika) a tak ďalej, a tak ďalej, celým menom

SUB1: Matúš Móric Michal František Serafin August Beňovský ...

MAB: (*pokračuje*) presne tak, ďakujem. (*usmeje sa a zdvorilo sa ukloní na SUB1, pokračuje smerom na obecenstvo – ironicky*). Zhoda mien je pochopiteľne čisto náhodná. Aj keď niččo ma s mojím ...

SUB1: (*skočí MAB do reči*) ... pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra (*striedavo rýchlo a pomaly, mení rytmus pri počítaní*) pra, pra – predkom ...

- MAB: *(opäť sa pousmeje a kývne hlavou na znak vďaka – opäť ironicky)* ... predsa len, ma niečo s mojím pred ...
- SUB1: *(opäť mu skočí do reči a opakuje to isté)* ... pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, pra, predkom
- MAB: *(teraz už mierne podráždene)* ... ma s ním niečo spája. Predovšetkým je potrebné podotknúť, že môj pra ...
- SUB1: *(opäť skočí do reči)*pra, pra, pra, pra...
- MAB: *(preruší ho)* Môžeš držať hu..byť ticho? *(SUB1)*.
- ASI: Moje zlatko. *(smerom k SUB1, utišuje ho)* Nemôžeš sa s ním predsa rozprávať takýmto tónom. Vieš, že je emočne menej stabilný ako ini jedinci. *(hovori k MAB, naráža pritom na neho)*
- MAB: Chcel som povedať, že je treba podotknúť, že môj *(opatrne, spomalí reč očakávajúc či mu opäť SUB1 neskočí do reči)* pra, pra - krát 15 – predok *(nahnevane smerom k SUB1)* Móric August ...
- SUB1: *(skočí mu do reči povzbudený tým, že si ho ASI zastala)* ... Matúš Móric Michal *(zachytil vražedný pohľad MAB, tak pokračuje s čoraz tichšou intonáciou)* František Serafin August Beňovský.
- MAB: Móric August Beňovský – ospravedlňte, prosím, môjho asistenta *(zdôrazní slovo asistent)*. Je neuveriteľne dotieravý a často sa angažuje tam, kde to netreba. Navyše, mám podozrenie, či je tak celkom v poriadku. Psychiatrický diplom však v ruke nemám, teda nech posúdia iní, kto je medzi nami psychicky v poriadku. *(spraví teatrálnu gestu, ktorým sa vráti späť k pointe, odkašle si)* Móric bol, tak isto ako aj ja, bádateľ. A v takomto duchu pred Váš, milí užívatelia, predstupujem vo všetkej počestnosti a skromnosti aj ja, Móric Beňovský, bádateľ a obchodník s tým, čo je počiatočné.
- ASI: Tak už konečne prichádzam na radu ja? Ja, počiatočná Eva. No sláva. *(MAB nechápe)* Dobrý deň. *(pozerá veľmi láskavo)* Rada Vás spoznávam. Ako dobre, že sa do tohto chladného a drsného mužského prejavu môže vniesť aj prvok jemnosti a citov. Som ako Eva, ako protiklad a doplnok Adama, muž a žena.
- MAB: *(trochu neisto, rozpačito, snaží sa zmeniť atmosféru situácie)* Som veľmi rád, že nadväzuješ kontakt. Ale teraz naozaj nie je čas. *(cítiť nadradenosť MAB nad všetkých ostatných, trocha ju odhodí)*

BÁSEŇ O SLOVE

- MAB: História, ktorá prechádza v prítomnosť a kontinuálne plynie do budúcnosti.
- Pamätajte na to, čo bolo včera, žime dnes, a snívajme o lepších zajtrajškoch.
- SUB1: Čo bolo včera? Čo je teraz? Čo bude zajtra? Myšlienky. Všade.
- ASI: Hlboká emócia, ktorá plynie z každého času. Som nimi obklopená.
- MAB: Podmaňme si emócie.
- SUB1: Obyčajné slová.
- MAB: Podmaňme si myšlienky.
- ASI: Obyčajné slová.
- MAB: Podmaňme si seba.
- DAV: Obyčajné slová.
- MAB: Podmaňme. Si jazyk.
- DAV: Podmaňme? Podmaňme. Podmaňujme. Podmaňujeme. Je to na nás. Podmaniť si – jazyk.
- (rytmy, popritom šepotanie, vyberajú sa v tomto rytme balíčky z kufrička, ktorý je v strede)*
(MAB vystúpi z „davovej emócie“ a usmeje sa)
- MAB: Áno, dámy a páni. Som génius. *(šialene sa usmieva)* Slovenský jazyk. Slovenský jazyk. *(zopakuje šeptom)* To Vám ponúkam.
- DAV: Me.
- MAB: Ponúkam. *(rázne, ale tichšie, skôr pre seba)* Ponúkam Vám Slovenský jazyk.
- DAV: Me.
- MAB: Môj nápad! Ponúkam. Čo ponúkam, prišiel som Vám ho predať! *(obrie sa na ASI a SUB1, ktorí sa otočili)* Prišli SME ho predať. *(ustúpi, uvedomí si, že ho predávajú spolu)* Vy totiž, nebudete mať v konečnom dôsledku na výber, milí priatelia. *(hovori pre seba, pozrie sa na divákov, usmeje sa, napravi a s rúznosťou zatlieska)*

- ASI: *(spravodajsky)* Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR sa vraj v najbližšom období sústreďí na výstavbu vzdušných zámkov, ešte predtým však musí vo vybraných lokalitách naťahovať káble a medové motúzy.
- SUB1: *(spravodajsky)* Skupina poslancov predložila Národnej rade na schválenie nový návrh zákona schválnosti, ktorým sa z regiónu východného Slovenska oficiálne stane Ničiansky kraj, skrátene NIČ.
- MAB: *(spravodajsky)* Na trhu je nový produkt. Vláda sa obáva protestov, avšak tvrdí, že krajina je na takúto zmenu pripravená. Ba dokonca – vyžaduje si ju. Politické strany sa prekvapivo zjednotili a zmenu vítajú. Hovoria o národnej hrdosti. O pocite „Som Slovák. Som Slovenka.“
- SUB1: Som Slovák.
- ASI: Som Slovenka.
- MAB: *(spravodajsky)* O kategorizácii vnútorných slovenských jazykových skupín.
- SUB1: Kategorizácia.
- ASI: Jazykové skupiny.
- MAB: *(spravodajsky)* O príslovi – Niekedy je zlato mlčať. *(ticho)*
(MAB sa začne usmievať, zachovávať pri takýchto úsmevoch čudnosť psychiky – naznačiť, že MAB je psychicky chorý)
- SUB1: Podarilo sa mi to. *(usmieva sa a je spokojný, potom si všimne pohľad MAB)* Podarilo sa to. Ti to.
- ASI: Podarilo sa to! *(nadšená)*
- MAB: Podarilo! *(spokojne)*
- SPOLU: Čo sa robilo so slovom?
- SPOLU: Čo sa robí so slovom?
- SPOLU: Čo sa stane s naším slovom?
- MAB: Patentoval som si ho. Slovenské slovo.
(POSTUPNOSTĚ – herci a herečka ležia na zemi, schúlení v kľbku)
- MAB: *(zdvihne hlavu)* Na počiatku bolo slovo.
- ASI: *(zdvihne hlavu)* Adam a Eva.
- SUB1: *(zdvihne hlavu)* Koniec raja.
- MAB: *(zdvihne trup, zamyslene)* Koľko som už o slove napísal.
- ASI: *(zdvihne trup, zamyslene)* Koľko som už o slove povedal.
- SUB1: *(zdvihne trup, zamyslene)* Koľko slov som už povedal.
- MAB: *(zdvihne sa celý)* Využil som diery v zákone a neobozretnosť úradníkov. Stačila hľba papierov, vysvetlení a nezájum zo strany kompetentných alebo nekompetentných? *(usmeje sa)* a... je to.
- ASI: *(zdvihne sa celý)* Ukradnutá slovenčina. Rokovanie so štátom a ďalšími verejnoprávnymi inštitúciami. Za používanie slovenčiny bude každý musieť zaplatiť licenčný poplatok, za prijímanie slovenčiny koncesionársky poplatok a za spotrebu istých druhov slov zasa daň.
- SUB1: *(zdvihne sa celý)* Budú sa chcieť vyhnúť poplatkom. Slovenčina zanikne.
- ASI: To sa Slovákovia a Slovenke nikde nestane. A ak áno, lepšie tak. Ukáže sa národná hrdosť.
- MAB: *(postupne pôjdu k divákovi)* Licenčný poplatok občania zaplatia mne
- SUB1: nám... *(stiahne sa)*
- MAB: ...za predpokladu, že budete chcieť aj naďalej, od nového roka, aktívne hovoriť spisovnou alebo aj nespisovnou podobou slovenského jazyka. Cena bude určená v závislosti od jazykovej verzie slovenčiny, ktorú si u mňa zakúpite.
- ASI: Koncesionársky poplatok nám budete musieť zaplatiť za možnosť prijímať slovenský jazyk verejne, v jasnej a zrozumiteľnej forme, a to za každý prijímač, ktorý fyzická osoba v domácnosti vlastní. Štandardne každá fyzická osoba vlastní prijímač len jeden, je to tá sivá hmota v tvare vlašského orechu v hlave medzi ušami – hoci nalejme si čistého vína existujú aj prípady, kedy fyzická osoba budí dojem, že žiaden prijímač tam hore nemá *(milá po celý čas)*
- MAB: Úspora, drahá. *(usmeje sa)*
- SUB1: Ó, áno. Nová spotrebná daň týkajúca sa nadmernej spotreby slov.
- ASI: Vulgarizmy *(znechutene)*.
- MAB: Archaizmy.
- SUB1: Neologizmy. *(MAB zareaguje pohľadom – nevie, aké sú to slová)*
- MAB: Cudzie slová. *(ako odpoveď na SUB1-ho neologizmy)*
- ASI: A zbytočnosti.
- SUB1: *(dostáva sa do svojho, necháva sa strhnúť)* zbytočné, prázdne, ničnehovoriace slová, predovšetkým. *(MAB znervózne a neisto strhne pozornosť na seba)*

- MAB: Na túto časť sa obzvlášť teším. Viete ako je to s manželkami. Pane, vy vyzeráte, že nejakú určité máte. Isto to potvrdíte. Ženy rady miňajú peniaze. Je tak? (*ZAČÍNA BITKA S KUFROM - kto má slovo, ten má kufor*)
- ASI: Zase hovoríš proti ženám?
- SUB1: Rodová stereotypia. (*MAB a ASI sa na neho pozerú*) Tak sa to volá. (*ospravedlňujúco dovysvetľuje*)
- MAB: Upokojte sa. Ide o konštruktívny príklad. Okrem toho, že rady miňajú – peniaze – miňajú aj slová. A tak sa bude musieť rozhodnúť, či bude tárať a platiť alebo radšej zadarmo pomlčí. A ja sa už teraz neviem dočkať toho blahodarného ticha. Páni! Blahoželám, myslím, že od nového roka u mnohých nastane tichá domácnosť.
- ASI: Také nadŕžanie mužom! Taká nespravodlivosť voči ženám! Myslíš si, že muži nerozprávajú navyše? A ja súhlasím, že nesúhlasím. (*skôr pre seba, no pozerajúc sa na MAB*)
- MAB: (*nad'alej pobavene*) No vidíš, tak to budeš mať od nového roka za 6,50. Stálo ti to zato? (*počítajúc na prstoch*) 13 slov krát 50 centov. Ale neboj, spojky a častice budú zrejme lacnejšie a možno budeš mať šťastie na nejaký dobrý balíček.
- ASI: (*do publika*) Aby ste boli v obraze, zrovna s týmto opatrením som ja osobne nesúhlasila, nepáčila sa mi tá jednostranná zameranosť najmä voči extrovertným ženám, „ukecaným“ ľuďom, a vôbec, každému, kto sa snaží živiť slovom ... navrhovala som, aby ...
- MAB: (*skočí jej do reči, ASI stíchne*) Vravel som, že na túto daň sa už vyberajú aj preddavky?
- SUB1: A keby sme sa vrátili späť k rozprávaniu?
- SPOLU: Výhody?
- SUB1: Pokoj v domácnostiach, ticho na ulici, kultivácia jazyka.
- ASI: Stretávanie sa sympatizantov istej jazykovej skupiny.
- MAB: Miešanie jazykových kultúr.
- SUB1: Možnosť výberu slov, ktoré sami chceme. Nijaká diskriminácia.
- ASI: A preto viaceré verzie jazykových balíčkov.
- SUB1: A sankcie (*trocha neisto*).
- MAB: Nelegálne použitie slovenského jazyka v hovorovej reči alebo v písomnej forme bez zakúpenia oficiálnej licencovanej verzie môže viesť k dopusteniu sa niektorého z trestných činov proti jazyku, napr. (*kreslí*) neoprávneného užívania vlastného jazyka, v horšom prípade aj cudzieho jazyka, nedovoleného prerušenia interpunkcie, tárania blízkej a zverenej osobe či nedovoleného oslovovania a obchodovania so slovami. (*atmosféra sa uvoľní, herci a herečka idú späť dopredu*)
- ASI: Nebojte sa, on to tak nemyslel, nebude to až také vážne, hoci pochopiteľne, prvotným zmätkom sa asi nevyhneme, budeme sa usilovať, aby všetko prebehlo takmer bezbolestne. (*MAB postupne vychádza na praktikábel*)
- MAB: Ignorantia linguis non excusat. Dámy a páni, summa summarum, kúpil som si slovenčinu a každý kto ju bude chcieť používať bude musieť platiť. Nastal čas zušľachtiť náš jazyk a posunúť ho na vyššiu úroveň.
- ASI: (*SUB1 zapisuje na papier, ASI vysvetľuje a MAB sa prechádza pomedzi ľudí ako učiteľ a dozorca*) Slovenčina patrí do skupiny západoslovanských jazykov. (*rytmy, do toho vymenovanie jazykov*)
- SPOLU: Poľština, čeština, slovenčina, dolná lužická srbština, horná lužická srbština, kašubština, polabština.
- ASI: Okrem Slovenska sa používa v najväčšej miere aj v...
- SPOLU: (*každý povie jedno, striedajú sa, nevraví sa naraz*) USA, v Česku, v Maďarsku, v Kanade, v Srbsku, v Poľsku a inde.
- ASI: Slovenčina je známa ako „esperanto“ slovanských jazykov, vníma sa ako najzrozumiteľnejšia aj pre používateľov iných slovanských jazykov.
- MAB: Počet hovoriacich sa odhaduje na vyše 7 miliónov.
- SUB1: Počet slovenských slov môžeme odhadovať na viac ako 3 milióny (podľa jednotlivých tvarov) alebo približne 2 milióny (podľa počtu základných tvarov). (*MAB hodí prísny výraz*)
- ASI: Z pohľadu anglicky hovoriacich ľudí sa slovenčina radí do 4. kategórie náročnosti spolu
- SPOLU: s češtinou, albánčinou, gréčtinou, mongolčinou či finčinou vyžadujúcich si približne 1100 hodín štúdia, resp. 44 týždňov na naučenie sa.
- MAB: (*pristupuje zozadu*) Slovenčina je navyše nádherne „zvukomaľebná“, spôsobom, ktorý je pre iné jazykové skupiny vrátane anglicky hovoriacich ľudí len ťažko postihnuteľný. Napríklad, akú vetu len ťažko preložíť do angličtiny? (*pozrie sa na SUB1, vystúpi pred seba, SUB1 hrá postavu, no svojím spôsobom*)
- SUB1: Ľaľa ho, papľuha, ogrcau mi kapec.
- MAB: A ako by znel možný preklad do angličtiny?

SUB1: Oh shit, look at the fucker, he puked all over my folk costume shoes.
MAB: A ako by sme túto vetu preložili späť do slovenčiny? Ale slušne.
SUB1: Och do riti, pozri na debila, vytyčoval sa mi na folklórne papuče.
ASI: Chlapci. (*znechutene*)
MAB: Z čoho vyplýva, aký sme my národ slušný a čo z nás spravila angličtina. (*zmena intonácie*) Dámy a páni. Pýtate sa, čo teraz? Ako môžete naďalej využívať slovo? Riešením sú...
SUB: Jazykové balíčky! (*nechal sa uniesť*) **RYTMUS**
PUTOVANIE – ako putovali Solúnski bratia, tak bude aj balíček; kufor je postavený v strede, ASI a SUB1 sa naukladajú, kľaknú si po bokoch pred kufor, smerom k divákovi, natočený ku kufru, MAB berie papier ako niečo vzácne (*je zastaraný*); dve varianty: 1. chodí s ním pomedzi ľudí, 2. tiež si kľakne a posúvajú si ho
MAB: Staroslovenčina. Umelecká dvojica – Konštantín (umelecké meno Cyril) a Metod. 10. storočie nášho letopočtu.
SUB1: (*potichu ho opraví*) 9. storočie.
MAB: (*akoby si poznámku nevšimol, mentorsky pokračuje*) Prínos:
ASI: (*ako modlitbu, precítene*) preklad cirkevných kresťanských textov
MAB: Vlastná tvorba:
SUB1 (*ako modlitbu*) z nej najznámejší text Proglas, temer až hip-hopového ráz... (*odmlčí sa, keď vidí, ako sa MAB pozerá*)
MAB: Využitie?
SUB1: (*trocha ironicky a posmešne*) Už len na bohoslužbe byzantského obradu katolíckych a pravoslávnych cirkví alebo pri spievaní Katky Knechtovej.
ASI: Katky Knechtovej?
SUB: Prepáč, ja...: Veď vieš, tá pieseň – Muoj Pane Bože spásy mé, nářkom jsem žalúval Ti za dne, teď v noci spienam ruky prázdne... (*prestáva, všima si MAB- výraz*)
MAB: Výhoda balíčka?
ASI: Vznesenosť, pompéznosť, národná spätosť s koreňmi našej minulosti. A tiež...
SPOLU: ...balíček je možné zakúpiť za zvýhodnenú cenu k iným vyšším verziám.
MAB: Milé dámy, milí páni. Staroslovenčina.
SUB1: (*recituje*) Otče naša, iže esi na nebeseha, da svetitsje ime Tvoe,
ASI: da priidetja carstvie Tvoe, da budeta volje Tvoe,
MAB: jako na
SUB1: jakô
MAB: jakô na nebesi i na zemli.
SUB1: zemli. (*MAB nervózný, SUB1 ignoruje pohľad*) Hlěbă našă nasuštnyj dažd' namă dnes':
ASI: i ôstavî namă dolgî naše, jakože i my ôstavlëmă:
MAB: dlžnikôma
SUB1: dolžnikôma našymă
MAB: (*nervózný, snaží sa zakryť svoju nevedomosť*)...a tak ďalej, a tak ďalej.

RYTMUS

(*herci odrátavajú, pri každom čísle pridajú nejaký prvok – vytvoríme tak predstavu utvárania niečoho*)

MAB: jedenáste
ASI: dvanáste
SUB: trináste
MAB: štrnáste
ASI: pätnáste
SUB1: šesťnást
MAB: sedemnáste
ASI: osemnáste
SUB1: storočie.
MAB: Počas tohto obdobia sa tvorila ďalšia verzia nášho jazyka, 2. balíček.
(*SUB1 začne pozeráť do kufru, MAB mu kufor zabuchne, vytrhne a sám sa v ňom prehrabáva*)
MAB: Slovakizovaná čeština, resp. biblická čeština, zároveň latinčina.
ASI: Ocenia to najmä Záhoráci (*trocha povýšenecky*), medici a právnici (*s noblesou*). Máme tu nejakých? Tam vzadu? Dobrý deň. Teší ma. (*flirtuje*)
MAB: (*odkašle si*)
SUB1: Kadibúdka. (*MAB a ASI sa na neho otočia*)

ASI: Čo? Dávaj si pozor na slová! *(približuje sa k nemu, MAB medzi nich strčí kufor, keď už je ASI skoro pri ňom a začne hovoriť)*

MAB: Nehádajte sa.

SUB1: Ale ja som iba chcel... že ako... že či... no... *(vezme si kufor, ktorý má stále pred očami)* Či obecnosť vie, ako sa povie kadibúdka po latinsky, keď už sa o tom bavíme.

MAB: *(vytrhne mu kufor)* Ó, áno. Kadibúdka. *(otočí sa k divákovi)* Tak čo? Viete? Dáme si malú súťaž, kto uhadne ako prví, získa tento balíček grátis na rok! *(pre seba vraví:)* Ja som úžasne dobrosrdečný. *(vráti sa myslou k divákovi)* Tak? *(v závislosti od reakcie divákov a diváčok; správna odpoveď je observatórium)* Alebo! *(vybehne na praktikábel a vraví)* „Da miki sis crustum etruscum cum onýbus in eo“.

SUB1: ... mihi a omnibus.

MAB: Čo?

SUB1: „Da mihi sis crustum etruscum cum omnibus in eo“. Hovoríme o správnosti výberu slov, tak som myslel, že...

MAB: Mysliteľom, bádateľom a revolucionárom som tu ja, tak...

ASI: Chlapci, začínam byť z vašich hier unavená. A čo to vlastne znamená?

MAB: Že... no predsa je to jednoduché... „Da miki

SUB1: mihi...

MAB: MIHI! ...sis crustum etruscum cum omnibus *(SUB1 mu s týmto slovom pomôže)* in eo“.

ASI: Znie to ako: Dáš mi svoju ruku, aby som Ťa mohol naveky milovať?

SUB1: *(MAB vezme kufor a postaví sa k nemu)* Dám si pizzu so všetkým na nej. Nuž, tento jazykový balíček teda určite ocenia najmä hladní neuropatológovia. V bežnej reči to znie takto. *(vytvorí sa hororová atmosféra)*

SUB1: Sotva sa červenavú zardívala d'evička žárú

MAB: A z ňeba hustošerú noc i černé zháňala st'íni:

ASI: Už Jaroslav pastír z belavím bol stádom u hája.

SUB1: Stádo po pastviskách a

MAB: širěj sa okruhlíne páslo;

ASI: Páslo i obrosenú ze všěj chuťi hrizlo travičku. *(pokračujú v hororovom duchu vešajú druhý balíček)*

(postavy sa postaví vedľa seba v tomto poradí – Bajza (SUB1) – fúzy z prstu vytvorené, Bernolák (MAB) – vzpriamené telo, rázne, sebavedomé, Fándly – vzhliada k Bernolákovi, pozerá na neho (ASI); Bernolák sa pozrie na Bajzu a stiahne ho nižšie (ruku na rameno); Bajza a Bernolák na praktikábeli, Fándly dole)

SUB1: Bajza

MAB: Bernolák

ASI: Fándly

SUB1: Bé

MAB: Bé

ASI: eF

SPOLU: BFF? *(pohl'ady – Bernolák a Fándly na Bajzu, on na nich)* Nikdy!

SUB1: *(vymaní sa spod tlaku Bernoláka)* Ja som bol jedným z prvých, ktorí upozornili na osud zrozenej reči Slovákov a kto ke knihám slováckým led lámal!

MAB: S tvojimi pravopisnými a jazykovými zvláštnosťami! *(stiahne ho naspät')*

ASI: A s toľkými českými prvkami!

SUB1: *(vymaní sa spod tlaku Bernoláka)* Napísal som 1. slovenský román! Ja som priekopníkom s mojím Reném!

MAB: Kodifikoval som 1. spisovnú slovenčinu! Historický rok 1787. *(stiahne ho naspät')*

ASI: A vydal Dissertatio philologico-critica de literis Slavorum – Jazykovedno-kritická rozprava o písmenách Slovákov.

SUB1: Pravda. Nahácky farár sa ozval.

ASI: Autor sedláckeho veršovníctva sa ozval.

SUB1: Fandel, nemecká panvica sa ozvala. *(ASI vybehne po SUB1, MAB zasiahne, vychádzajú z postáv Bajza, Bernolák, Fándly)*

MAB: Eva, Adam, upokojte sa. Naša jazyková história je síce búrlivá, ale my sa pokúsme zmenami prejsť kultivovane. Čo tak ukážka?

SUB1: René mláďenca príhodi a skusenosťi, které widal Jozef Ignác Bajza v Prešpurku...

ASI: Pilní, domajší a poľní hospodár ktery napisal mnohowelební...

MAB: Ako vidíte, dámy a páni, história sa naozaj často opakuje. Tak, strihnite si.

ASI: Čo?

SUB1: Teško slišiš: mach ti zaróstel obidve uchá? (*MAB zazrie*) Prepáčte, nechal som sa uniesť.
 MAB: Poďme na to. (*ASI a SUB sa nehýbu*) No, poďme. (*vyhrá ASI, teší sa a s pátosom recituje*)
 ASI: Dobrí je aj šalát s krumpľí (jako s celerového koreňa). Uvar volakteré dobré zrelé krumpľe, aľe lahodno a nadľho jich var, abi sa ňepopukaľi. Keď bi sa začaľi pukať, odstav jich, a naľej na ňe studeněj vodi. Potom olup a pokrájaj na tlsté smidki.
 SUB1: No to už by aj stačilo.
 MAB: (*Povzdych*) Som hladný.
 ASI: (*povyšenecky vezme papier a zavesí ho*) Bernolákovčina. Na predaj už samostatne. Ocení ju najmä generácia mladých vďaka zásade piš ako počuješ a tiež Západoslováci.

(RYTMUS, po dovršení sa MAB otočí, zdvihne kufor, ASI a SUB1 ho chytia tiež)

Hore, za česť, slobodu
slovenského národu!

Kto si Slovák z duše, z rodu,
teraz sa hlás ku národu;
rovnosť práva, život nový,
odmyká ústa, okovy.
Hore, za česť, slobodu
slovenského národu.

Hore, za česť, slobodu
slovenského národu.

SPOLU: Štúrovský balíček. (žoviálne k ľuďom)
 MAB: Máte radi stredné Slovensko?
 ASI: Pred láskou k žene by ste uprednostnili lásku k vlasti? Alebo lásku k inému vyššiemu zmyslu?
 SUB1: Ste hrdí na svoje slovanské korene?
 MAB: Radi poľujete?
 SUB1: Potom jazyk z roku 1843 bude práve pre vás! (*teraz revolučne*)
 ASI: Jeden z najväčších machrov na jazyky v našej histórii – Ľudovít Štúr! (*zmena postojov, akoby mimo postáv, otočia sa chrptom k divákovi, pokračujeme v revolučnom tóne*)
 MAB: My sme členovia nesmierne veľkej spoločnosti, spoločnosti slovanského národa, my sme živšie než otcovia naši pocítili potrebu prebúdať sa k sebavedomiu, i kmeňa nášho slovenského.
 SUB1: Nože sa teraz spoločne postarajme o to, aby nám nikdy nemohlo vyjsť z pamäti to, k čomu dnes na Devíne sme sa povzbudzovali tu na rumoch zapadlej slávy otcov našich, čo sme si vzájomne sľubovali, za čo sme sa zavazovali horliť, pracovať, bojovať, žiť i umrieť.
 ASI: Povedal tak Štúr na Devíne svojim bratom. A dodal:
 SPOLU: Naším povstaním v roku 1848 dali sme národu tak dlho bezdejinnému dej a to je najväčšie mravné pôsobenie!
 MAB: Bez zbytočného štúrania sa v detailoch, povedzme si na rovínu – Nie je tento balíček najsilnejším prejavom pocitu „Som hrdý Slovák!, Som hrdá Slovenka!“?
 ASI: A ako bonus emotívna pieseň utľáčaného národa – Nad Tatrou sa blýska.
 SUB1: A tiež Hodžovsko-Hattalovská aktualizácia s lukratívnymi hláskami ako ľ,
 ASI, MAB: ľ
 SUB1: ä
 ASI, MAB: ä
 SUB1: ô
 ASI, MAB: ô
 SUB1: a predovšetkým y
 ASI, MAB: ou.

(vytiahnu z kufra posledný lístok, zistia, že je obrovský, tak ho naťahujú a hovoria)

ASI: Najnovšie update a upgrade.
 SUB1: Minimalizácia bugov a lagov.
 MAB: Pravidelná aktualizácia Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra.
 ASI: Regulovaný prienik nových slov.

SUB1: To znamená, že niečo sa do normy dostane, iné nie.

MAB: Najširšia škála. (*roztvorený plagát - blikajúci*) Nuž, dámy a páni, tento balíček je naozaj skvost. Vďaka relatívnej otvorenosti sa s ním nestratíte nielen doma na Slovensku, ale ani vo svete. Vyhnete sa tak nedorozumeniam, aké napríklad zažil nedávno jeden môj bývalý známy v Anglicku. Volajme ho familiárne Miloš. Miloš bol prednedávnom vyslaný pracovne do Londýna, mal tam stráviť približne mesiac v jednej administratívnej kancelárii na stáži, hoci nevedel dobre po anglicky. Po prvom týždni pobytu ho však začal bolieť zub a keďže domáca liečba ani premáhanie sa mu už nezaberalo vybral sa s nevôľou k miestnemu dentistovi. Keď sa po nejakom čase rukami – nohami dorozumeli s lekárom o čo sa jedná, ukázal Miloš na boľavé miesto v ústach a povedal – „tu“. Zubár mu vytrhol dva zuby. Keď som potom s chudákom Milošom telefonoval, vysvetlil som mu, že „tu“ (two) znamená po anglicky dva. Miloš sa zaprisahával, že si na to slovičko bude nabadúce dávať pozor, a ozaj, dobre tak – onedlho sa mu zuby opäť pripomenuli. Keď sa ho zubár po anglicky pýtal, ktorý zub ho bolí, sediac v zubárskom kresle si Miloš spomenul na moju radu, a pre istotu povedal – „ten“. Odvtedy sa mi Miloš nezval.

ASI: Táto verzia je široká. Ponúka aj exkluzívne regionálne vulgarizmy. Dost' nedôstojné, napriek tomu mnohým pomáhajú pri emocionálnych výlevoch. (*súboj MAB a SUB1*)

SUB1: Joj, ty jeden holobriadok.

MAB: Malý si, chrúst jeden, omražtek, ale už by si na butóny klikal?

SUB1: Bodaj ťa, oškrda akási!

ASI: Chlapci...

MAB: Počúvaj, ty mrdofúz.

SUB1: Chľasceš ako taký korheľ, z tabaku kašleš ako taký chrchliak.

ASI: Môžete....

MAB: A čo si? Iba taký poľagan, hnilý kôň a maml'as.

ASI: Stačilo! Máme tu aj deti! Nevidíte? Prečo sa vždy necháme uniesť a takto plytváme slovami?

SUB1: A teraz to! (*nadšene, RYTMUS (uvádzanie niečoho veľkolepého)*)

SPOLU: Najuniverzálnejšie slovenské slovo!

MAB: Slovo, ktorým vyjadrite

ASI: lásku

SUB1: hnev

MAB: hlad

ASI: aj nasýtenosť

MAB: prázdnosť

ASI: aj zmyselnosť

SUB1: všetko

ASI: a nič súčasne.

MAB: Borovička? (*ASI a SUB1 sa na seba pozerú, pokračujú, kde prestali*)

ASI: a nič súčasne.

SPOLU: ONÉ! (*situácia akoby chlapi v krčme, ASI krúti hlavou, je to pod jej úroveň*)

SUB1: Éééé. To Vám bolo takto dajako. Jeden taký oný, no šak ten,

MAB: taký ten privretý?

SUB1: Ten! Raz prišiel, a hneď, že reku, chlapi, oné. A hneď sa začal ondiať. A furt, oné sem, oné tam, oné hentam, no ondial sa tam bárs aj pol hodiny. Taký priondený bol dajaký. A nedal si pokoja. Tak mu chlapi na to, že oné, Fero, neondej sa tu, lebo ti jednu priondieme.

MAB: A prionďali ste?

SUB1: Oné, neondi sa aj ty! Ale on len furt to svoje. Tak sa mu, oné, toto. Priondialo sa mu.

SUB1: Tak. Nech sa toľko neondie. A hneď bolo poriešené.

MAB: A odvtedy sa už neondel?

SUB1: Neondel.

ASI: A potom ešte? (*vezmú telefóny*)

SUB1: Ti dáva?

MAB: Akože – fakt?

ASI: To je out. Poznáte toto?

MAB: Jj.

SUB1: Né! Dobrá haluz!

MAB: Najprítťažlivejší a najdrahší balíček, ktorý ale stojí zato!

(potichu vytiahnu posledný lístok, dajú ho na špagát a zostávajú ticho, prechádzajú sa pomedzi ľudí a usmievajú sa, mračia sa, ľakajú sa, všetko potichu)

SPOLU: Balíček ticha!

MAB: *(vážne a distingvovane, zozadu)* Na počiatku bolo slovo. A okrem neho veľké nič. Bezbrehočíra prázdnota. Adam a Eva. Nahota. Na počiatku bolo slovo.

DAV: Slovo.

MAB: Koľko sa už o slove napísalo.

DAV: Slovo.

MAB: Koľko sa už o slove povedalo.

DAV: Slovo.

MAB: Koľkokrát sa už slovo povedalo.

DAV: Slová, slová, slová, slová,...

MAB: Sme na počiatku. Novej veci. Sme noví Adamovia a nové Evy. Alebo len pokračujeme v tom, čo prirodzene prichádza? Alebo ničime? Slovo, slová. Slovom.

DAV: Čo sa robilo?

MAB: Čo sa robilo? So slovom.

DAV: Čo sa robí?

MAB: Čo sa robí? So slovom.

DAV: Čo sa stane s naším slovom? Ako využívame naše slovo? Vážime si slovo?

DAV: SLOVO.

SPOLU: Vyberajme slová správne!

LEKÁRKA: Móric! Móóoric! Kde, do pekla sa zašíva .. ááá, tak tu ste. *(pristupuje k MAB a oznamuje mu)*. Podťe pán Beňovský, je čas vziať si Vaše lieky, už Vás hľadáme asi pol hodinu. Zase ste robili návštevníkom svoje prednášky ?

MAB: *(hľadá do zeme, zahanbený, prikyvuje)*

LEKÁRKA: *(hovorí k publiku)* Dúfam, že Vás náš pacient priveľmi neobťažoval. Viete, je to bývalý spisovateľ. Napísal tú známu publikáciu – Účinnok slova. Alebo ako nás môže dohnať slovo k šialenstvu. *(pousmeje sa)* Výstižné. Aspoň v jeho prípade. Trpí záchvatmi úzkosti a čiastočným rozpoltením osobnosti. Ach, to som Vám nemala povedať. *(pre seba)* Vždy toľko táram. Asi si budem musieť vybrať balíček ticha.

DAV: Vy ste si už vybrali? *(tma, v tme znejú hlasy)*

DAV: Vyberajme slová starostlivo.